

Гръцкитѣ владци въ Търново отъ послѣдния вѣкъ, народната борба съ търновския Митрополитъ Неофита и църковния въпросъ.

Владиката Неофитъ—родомъ отъ Цариградъ, бѣше уменъ и хитъръ, като владика и човѣкъ, и въ една епархия съ гръцко население щѣше да бжде все такъвъ добъръ духовенъ пастиръ. Той е владичествувалъ въ Търново на два пѣти. Подиръ смъртъта на Илариона Критянина, въ 1838, по назначение отъ Патриаршията дойде за Търновски Митрополитъ други царигражданинъ, владиката Панаретъ, който съ арогантствата си посѣя първата ненависть и непочитание въ българското население къмъ висшето гръцко духовенство.¹⁾ Първи пѣтъ тогава, до колкото се помни, това население е дрѣзнуло да се оплаче срѣщо своя владика прѣдъ началството му—Патриаршията въ Цариградъ и да сполучи смѣненіето му. Той се замѣсти отъ Неофита въ 1841. Поведеніето на този послѣдний, съ исключение лекія мораль и развратъ на прѣдшественника въ системата на владикуванието му по-добро отъ него нито можеше да бжде; а тая система бѣше обща за всичкитѣ гръцки владци, както и всевъзвѣстна, особно въ епархитѣ съ българско население: забогатяване и владичествование, размѣритѣ на които зависяхъ отъ самия характеръ на неограниченния църковенъ началникъ—*владика*. Да се противи нѣкой на волята на владиката, билъ той мирянинъ или духовенъ, е било смелость наказуема безапелационно. Непокорния или падхлия въ немплость прѣдстоеше да прѣтърпи дори и тѣлесно наказание. Не единъ пѣтъ сѣ бивали наказвани съ бой въ митрополията хора отъ духовно звание по заповѣдь на владиката. Съ мирянитѣ се е постижвало другояче. Единъ примѣръ: Въ послѣднитѣ години на владикуванието си митрополитъ Иларионъ (той умрѣ на 1838 г.), по причина

¹⁾ Много анекдоти въ споменъ си е оставилъ тоя владика въ Търново. Той е викалъ отъ дверитѣ на Олтара и вжтрѣ въ него на поповетъ: *бре ешклеръ!* а вѣнъ отъ църква и най-вече въ селата той дѣйствително се е отнасялъ съ тѣхъ като съ четвероногитѣ съ това име. Въ църквата св. Николая, въ Търново, въ която тогава се четеше и български, и то само на едната, дѣвага, страна, е викалъ: *фере море то болгар—ската (донесъ бре българската)* като е искалъ ужъ нѣкой българска църковна книга, а съ гласоздареніето е давалъ глусно значение на думата.